



Park s altánem v Bertiných lázních, Třeboň

Svět UNESCO v Třeboni

text Milena Blažková, autorka projektu Poznej světové dědictví UNESCO foto autorka a archiv města Třeboň

KLADETE SI OTÁZKU, CO MÁ SPOLEČNÉHO SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ S PŮVABNOU JIHOČESKOU TŘEBONÍ? VÍC NEŽ JEN VÝSTAVU FOTOGRAFIÍ SVĚTOVÝCH UNIKÁTŮ, KTERÁ ZAKOTVILA NA CELÝ MĚSÍC KVĚTEN V DOMĚ ŠTĚPÁNKA NETOLICKÉHO NA TŘEBOŇSKÉM MASARYKOVĚ NÁMĚSTÍ A KTERÁ JIŽ DVANÁCTÝM ROKEM PUTUJE V OBMĚNÁCH PO ČESKÉ REPUBLICĚ. PŘINÁŠÍ RADOST, POUČENÍ A INSPIRACI K HLUBŠÍMU POZNÁVÁNÍ NAŠICH I SVĚTOVÝCH JEDINEČNOSTÍ. NEJEN TŘEBOŇSTÍ LÁZEŇSTÍ HOSTÉ A TURISTÉ, ALE I MÍSTNÍ OBYVATELÉ SI VÝSTAVOU FOTOGRAFIÍ MÍST SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ S PÝCHOU UVĚDOMÍ, DO JAKÉ ELITNÍ SPOLEČNOSTI SE V BUDOUCNU ZAŘADÍ PRÁVĚ JEJICH KRAJ PLNÝ RYBNÍKŮ, PROSTOUPENÝ RYBÁŘSKÝMI TRADICEMI.



Na listině čekatelů, na tzv. indikativním seznamu, v pařížské centrále UNESCO je od roku 2003 připraven zpracovaný návrh Třeboňského rybníkářství a čeká na zápis do prestižního Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví.

Myšlenka společného dědictví

Ve svých oficiálních materiálech uvádí UNESCO jednoduchou, srozumitelnou a zcela vypovídající definici: „Dědictví je odkazem minulosti, s nímž žijeme v současnosti a který předáváme budoucím generacím. Naše kulturní a přírodní dědictví je nenahraditelným zdrojem života a inspirace. Je základem našeho jednání, měřítkem uvážování, základem naší identity.“ Připo-

mínám, že UNESCO patří pod OSN a je organizací pro výchovu, vědu a kulturu.

Skvělá myšlenka vytvářet seznam jedinečných a nenahraditelných míst označovaných jako světové dědictví patří všem se zrodila na půdě OSN v podobě Úmluvy o jejich ochraně v roce 1972. Od té doby ji podepsalo, uznává a podporuje přes sto devadesát zemí světa. Zmiňovaný seznam, do kterého po přísném výběru jednou ročně přispívá Výbor světového dědictví dalších unikátů, čítá 981 položek (v terminologii UNESCO statků), z toho 759 kulturních, 193 přírodních a 29 smíšených. Tento počet zůstane platný až do letošního června, kdy se v hlavním městě Kataru Dauhá, v Perském zálivu, uskuteční 38. zasedání Výboru, aby projednalo nové zápisy. V přípa-

dě, že je Úmluva o ochraně porušena, může Výbor stávající zápis i vyškrtnout. (Výsledky zasedání a nové zápisy, včetně změn, budou zveřejněny bezprostředně po jeho skončení na <http://whc.unesco.org>.)

Pozvánka mezi světové skvosty

Právě nenahraditelnost a jedinečnost, hlavní podmínky přijetí do noblesní společnosti světového dědictví, se snaží postihnout putovní výstava fotografií Poznej světové dědictví UNESCO, o které v Cykloturistice čas od času informujeme. Letošní, již dvanáctý ročník, plynule navazující na ty předchozí, představuje skvosty Slovenska, Chorvatska, Švýcarska, rakouského města Salcburk, severoafrického Tuniska

a řady zemí exotické Asie, včetně Číny a Indie. Dokládá rozmanitost naší planety, připomíná malebné kouty původní neporušené přírody i skvostná díla architektů a stavitelů všech dob.

Nelítujte času a zastavte se na třeboňském Masarykově náměstí v domě Štěpánka Netolického na výstavě. Lépe pochopíte, proč je třeba ochraňovat vzácné výtvořiny přírody i lidské dovednosti. Nebo kombinaci obojího, jako právě v případě Třeboňska. Ale o tom až dále. Výstava zůstane v Třeboni až do 31. května, je přístupná denně kromě pondělí od 10 do 12 a od 13 do 16 hodin.

Kam letos za inspirací

Pokud výstavu nestihnete v Třeboni, nabízí se následující možnosti: od 17. května do 7. června část výstavy věnovanou tuniskému dědictví najdete na radnici v Telči. Tady se ponoříte do dávné historie, ožívíte si v paměti školní znalosti z dějepisu o punských válkách, o Kartágu nebo o pronikání islámu do tohoto koutu severní Afriky. Objevíte opevněné mešity historických měst, kterým se říká ribáty, křivolaké uličky rušných a přeplněných bazarů i tajemná zákoutí starých měst. Při pohledu na velkolepý amfiteátr v El-Jemu se vám zatají dech, a možná i popustíte uzdu fantazii a před očima se vám odehraje krutý boj gladiátorů s vyhladovělymi šelmami na život a na smrt, „podivná“ zábava v tehdejší Římské říši. (Více o Tunisku na: www.info-tunisko.cz)

Do dalších měst putuje výstava již společně. Od 9. do 21. června ji najdete v Praze ve Vodíčkově ulici v paláci Langhans v Centru Fotoškoda, jejichž profesionální studio fotografie pro výstavu zhotovuje již plných dvanáct let. V červenci a v srpnu najde výstava zázemí na zámku Mníšek pod Brdy, v září na zámku Křtiny u Brna a v říjnu v Krajské vědecké knihovně v Liberci. (Program výstav na: www.unesco-mediain.cz)



Náměstí v Třeboni

Pro zvědavé a zvidavé

Výstava inspiruje, podněcuje touhu navštívit osobně jednotlivá místa světového dědictví a vzdělává. Dokládá nejrůznější odlišnosti i podobnosti naší planety, nutí k zamyšlení a hledání odpovědí na mnoho otázek. Jak vznikaly všechny ty chrámy přírody, jak se formovala romantická zátočka Ha Long ve Vietnamu, malebná krajina štíhlých kopců v jižní Číně kolem řeky Li či mohutné horstvo Himálaje. Jak dlouho trvalo, než se utvořila úžasná krápníková výzdoba rozlehlého krasového komplexu na pomezí Slovenska s Maďarskem nebo nádherná krajina oživená vodopády v chorvatském národním parku Plitvických jezer, a zda skutečně časem přijdeme o nejdelší alpský ledovec, o švýcarský Aletsch, který rychle mizí.

Kdo, kdy a proč stavěl gotické chrámy v Salcburku, katedrálu v Bernu nebo Spiš-

Užitečné odkazy

www.unesco-mediain.cz, <http://whc.unesco.org>,
www.slovakia.travel, www.MojeSvycarsko.com,
www.chorvatsko.hr, www.salzburg.info,
www.info-tunisko.cz, www.chinatours.cz,
www.trebonsko.nature.cz, www.mesto-trebon.cz

ský hrad na Slovensku. Proč se ve světě tolik proslavil Tádž Mahal, považovaný za symbol Indie, nebo Červená pevnost v Dillí, a proč naopak zůstávají pozapomenuté památky na Srí Lance či v jiných částech jihovýchodní Asie. Jak se historie podepsala na monumentálnosti Diokleciánova paláce ve Splitu, na vzácných freskách v karolínském klášteře ve švýcarském Mústairu či úžasné rokokové knihovně v Sankt Gallenu, též ve Švýcarsku. A jakou roli v té záplavě památek sehrává organizace UNESCO.



Tradiční výlov jihočeských rybníků je vždy velkou událostí nejen pro rybáře (foto Petra Chromá)

Třeboňské rybníkářské dědictví

Možná právě výstava nebo samotné toulky jižními Čechami vám nabídnou odpověď na otázku, zda si osídlená krajina Třeboňska se všemi historickými náležitostmi zaslouží být součástí světového dědictví. Jejím symbolem je více než 460 rybníků, s jejichž budováním začali již za Rožmberků proslulí stavitelé Štěpánek Netolický, Mikuláš Ruthard a Jakub Krčín z Jelčan. Štěpánek Netolický si získal slávu stavbou pětáctyřicet kilometrů dlouhé Zlaté stoky, jejíž pomocí propojil některá již stávající vodní díla a odvodnil značné plochy močálů. Ještě věhlasnější zásluhy se připisují rožmberskému regentu Jakubu Krčínovi. Dodnes vyvolává obdiv největší český rybník Rožmberk (489 ha) nebo další Krčínovy rybníky, třeba Počátek nebo třeboňský Svět; všechny zatím odolaly i těm nejzoubovnejším povodním. Podobně jako Štěpánek Netolický byl si také Krčín vědom důležitosti kanálů, a díky jeho 13,5 km dlouhé umělé Nové řece, přes kterou odvedl část vody z Lužnice do Nežárky, zajistil Třeboňsku trvalou ochranu před povodněmi.

Příroda Třeboňska s rybníky je výsledkem mnohasetletých krajinářských zásahů do původních přírodních podmínek a je ukázkou příkladné rovnováhy mezi lidskou činností a přírodou. Spolu s nejvýznamnějšími technickými a kulturními památkami Třeboňska, které úzce souvisí s rybníkářskou tradicí, bylo Třeboňské rybníkářské dědictví v roce 2003 nominováno na zápis ke světovému dědictví UNESCO.

Biosférická rezervace UNESCO

Nikde jinde ve střední Evropě se nenaleznou tolik rostlinných a živočišných dru-

hů soustředěných na malé ploše jako právě zde. V těsné blízkosti vedle sebe rostou druhy severské lesotundry a teplých nížin panonské oblasti, druhy extrémně suchých lokalit i druhy mokřadní. V rašeliništích se objevuje velice vzácná puchýřka útlá a jen místní ochránci přírody znají a tají místa, kde kvete ohrožený koniklec jarní. Podobně je tomu se živočichy. Vedle asi sto padesáti druhů ptáků, kteří na Třeboňsku hnízdí, v borových lesích třeba lelek lesní, rybák obecný, kvakoš noční, lze od roku 1983 spatřit i vzácného orla mořského. Právem je chráněná krajinná oblast Třeboňsko již od roku 1977 biosférickou rezervací UNESCO.

Třeboňsko – ráj cyklistů

Malebné jižní Čechy jsou pro cyklisty jako stvořené, navíc rovinný terén Třeboň-

ska (nejvyšší Homolka, 550 m n. m., nejnižší Veselí nad Lužnicí, 410 m n. m.) se hodí pro začátečníky i pro rodiny s dětmi. Rybníky propojuje hustá síť turistických a cyklistických tras, řada z nich vede přímo po hrázích s mohutnými nádhernými staletými duby a rozlehlými borovými lesy.

Z jihočeských cyklostezek připomeňme alespoň ty neznámější. V Třeboni začíná na hrázi rybníka Svět 39 km dlouhá naučná stezka Okolo Třeboně, kolem rybníka Rožmberk vede 22 km dlouhý naučný okruh, a pokud vás více zajímá historie, vyberte si náročnější stezku Paměti Vitorazska v jihovýchodní části CHKO Třeboňsko o délce trasy 89 km. Třeboní také prochází dálková cyklotrasa Rožmberské dědictví, která je součástí Greenways Praha-Vídeň a cyklistická trasa Třeboňsko-Waldwiertel propojující jižní Čechy s Rakouskem. Cyklisté všude najdou dobré zázemí, projíždí se nádhernou kulturní krajinou, o kterou po staletí místní pečují, a ani o báječné koupání není nouze. Přímou se nabízí zastávky u rybníků Hejtmán, Staňkovský, Bezdrev, Horusický, Velký Tisý, u třeboňského Světa či Dvořiště. Cyklisté občas rybníky střídají se zatopenými pískovkami.

